

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

NOVEMBER 2010

MEMORANDUM

PUNTE: 70

Hierdie memorandum bestaan uit 32 bladsye plus 'n rubriek.

INHOUDSOPGAWE

- Die kandidate beantwoord TWEE vrae van altesaam 70 punte.
- Die kandidate beantwoord EEN vraag oor elkeen van die TWEE soorte tekste wat behandel is.
- Die kandidate beantwoord TWEE gedigte (17½ punte x 2) indien AFDELING D gekies is.

AFDELING A: ROMAN

Beantwoord ENIGE EEN vraag.

VRAAG 1: <i>Kringe in 'n Bos</i>	Opstelvraag	35 punte
OF		
VRAAG 2: <i>Kringe in 'n Bos</i>	Kontekstuele vraag	35 punte
OF		
VRAAG 3: <i>Die ongelooflike avonture van Hanna Hoekom</i>	Opstelvraag	35 punte
OF		
VRAAG 4: <i>Die ongelooflike avonture van Hanna Hoekom</i>	Kontekstuele vraag	35 punte
OF		
VRAAG 5: <i>Meeulanders</i>	Opstelvraag	35 punte
OF		
VRAAG 6: <i>Meeulanders</i>	Kontekstuele vraag	35 punte

AFDELING B: DRAMA

Beantwoord ENIGE EEN vraag.

VRAAG 7: <i>Poppie – die drama</i>	Opstelvraag	35 punte
OF		
VRAAG 8: <i>Poppie – die drama</i>	Kontekstuele vraag	35 punte
OF		
VRAAG 9: <i>Paljas</i>	Opstelvraag	35 punte
OF		
VRAAG 10: <i>Paljas</i>	Kontekstuele vraag	35 punte

AFDELING C: KORTVERHALE

Beantwoord net EEN vraag.

VRAAG 11: <i>Die werksmanne van Slovoville</i>	Opstelvraag	35 punte
OF		
VRAAG 12: <i>Ek is jammer</i>	Kontekstuele vraag	35 punte

AFDELING D: GEDIGTE

Beantwoord vrae oor enige TWEE van die gedigte.

VRAAG 13: <i>Life vannie jobless</i>	Kontekstuele vraag	17½ punte
OF		
VRAAG 14: <i>Skipskop</i>	Kontekstuele vraag	17½ punte
OF		
VRAAG 15: <i>Talle tonge</i>	Kontekstuele vraag	17½ punte
OF		
VRAAG 16: <i>My siel, Pa</i>	Kontekstuele vraag	17½ punte

NASIENRIGLYNE

- As 'n kandidaat in AFDELING A, B en C altwee die vrae beantwoord het, word net die eerste vraag per afdeling nagesien en 'n streep word deur die tweede vraag getrek.
- Die kandidaat mag nie twee vrae oor dieselfde genre beantwoord nie. In so 'n geval word net die eerste antwoord nagesien.
- By die opstelvraag moet voorsiening gemaak word vir dialektiese verskeidenheid.
- As 'n kandidaat meer as twee gedigte in AFDELING D beantwoord het, word die eerste twee gedigte nagesien. Trek 'n streep deur die ander gedig/gedigte.
- Waar 'n kandidaat twee antwoorde i.p.v. net een antwoord gee, word die eerste antwoord nagesien en die tweede antwoord geïgnoreer.
- Waar 'n kandidaat meer antwoorde aanbied as wat vereis word:
  - sien SLEGS die vereiste feit(e)/punt(e) na.
  - indien die feit(e)/punt(e) met merkers aangedui is, word die eerste antwoord(e) per merker nagesien.
- Indien 'n antwoord in meer as een sin aangebied word en die sin/sinne lei direk tot die antwoord, word die punt vir die korrekte feit toegeken.
- As antwoorde verkeerd genommer is, word die antwoorde volgens volgorde van die memorandum nagesien.
- As 'n spelfout die betekenis van die antwoord beïnvloed, word die antwoord as verkeerd aangedui. Indien nie, word dit as korrek beskou.
- Opstelvraag: As die opstel korter as die verlangde lengte is, word die kandidaat nie gepenaliseer nie omdat die kandidaat hom-/haarself penaliseer. Laat 'n oorskreiding van 'n maksimum van 50 woorde toe as die opstel te lank is en ignoreer die res.
- Kontekstuele vrae: As 'n kandidaat nie aanhalingstekens gebruik waar 'n vraag 'n aanhaling vereis nie, word die kandidaat nie gepenaliseer nie.
- By oop vrae verdien die rede/motivering die punt. GEEN punt word toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Kandidate hoef nie laasgenoemde te skryf indien die motivering JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE insluit/impliseer nie.
- By vrae wat WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING vereis:
  - WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING is KORREK = ✓ plus die
  - rede/motivering/aanhaling is KORREK = ✓
  - WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING is KORREK = ✓ maar die
  - rede/motivering/aanhaling is VERKEERD = ✗
  - WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING vir die rede/motivering is VERKEERD = ✗ en die rede/motivering/aanhaling verdien nie 'n punt nie ongeag of dit die KORREKTE rede/motivering/aanhaling is.
- Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word daardie vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder daardie vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat NIE GEPENALISEER NIE. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, is dit aanvaarbaar. Indien dit, bv. 'n Engelse woord is, word die kandidaat nie gepenaliseer indien daardie woord vereis word nie.
- Halwe punte word nie na die voorblad oorgedra nie. Daar kan 'n halwe punt binne in die antwoordboek wees. Moenie die totaal uit 35 oorskrei nie.
- Antwoorde op vrae wat 'n eie opinie vereis, moet met die teks verband hou.
- Indien rofwerk/bepanning gedoen word, let op die volgende:
  - Indien 'n poging in potlood aangebied word, word dit as rofwerk beskou en die tweede aanbieding word nagesien.
  - Indien die eerste poging in pen aangebied word, word daardie poging as die finale antwoord beskou.

AFDELING A: ROMAN**VRAAG 1: OPSTELVRAAG*****KRINGE IN 'N BOS* – Dalene Matthee****Sien aangehegte rubriek**

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlike feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

INLEIDING: Die kandidaat lei die opstelvraag sinvol in.

LIGGAAM:**Saul as 'n oproerling** (bl. 32)

- Saul het die bloubokkie se kop oopgekap om te kyk hoe die gal in sy kop gesit het.
- Toe Saul die gal op die gewone plek kry, het hy gewonder of die grootmense die lieg geglo het of opsetlik vir hom gelieg het.
- Dit was hier waar die eerste weerbarstigheids/tekens van oproerling in hom losgekom het.
- Saul het besef oom Anneries glo die lieg en lieg vir Saul toe hy vertel hoe die honde die bokkie gejaag het dat die gal in sy oë geloop het.
- Saul het besef sy pa glo ook die leuen of lieg opsetlik vir hom toe hy vir Saul stilgemaak het toe hy sê die gal sit nie in die bokkie se kop nie. (Bl. 32)
- Saul het besef Jozef glo die lieg toe hy hom vir Saul vererg toe Saul vir Jozef vertel dat die gal nie in die bloubokkie se kop sit nie. (Bl. 37)
- Saul ontdek al hoe meer dinge vir homself en bevraagteken hierdie dinge dan telkens. (Tuin/hof van Eden; Bybel, ens.)

Saul as 'n opstandeling (bl. 67)

- Saul het geweier om die kalender te kap.
- Saul het geglo die boom was lewendig en kon pyn voel.
- Saul het respek vir die boom wat al so lank gestaan het.
- Joram het Saul geslaan totdat hy die boom gekap het.
- Saul kom in opstand teen ouerlike gesag (jongbul-dae).

Saul as 'n weggejaagde (bl. 99)

- Saul wou weet waarom Joram nie opgestaan het teen MacDonald wat hulle so gekul het met die hout nie.
- Saul se pa het geglo hy het geen keuse nie; hy moet die hout aflaa.
- Saul se pa het geglo hulle was niks anders as houtkappers nie.
- Saul het gesien die pad wat die houtkappers loop, gaan nêrens uitkom nie.
- Joram het vir Saul weggejaag omdat dit vir hom gelyk het asof die Bos nie meer goed genoeg vir Saul was nie.

Saul as 'n verraaier (bl. 105)

- Op Kersdag het Saul se familie olifantlewer geëet toe hy by hulle in die Bos gaan kuier het.
- Jozef het gedink dat Saul op hulle kom spioeneer en dat Saul hulle gaan verkla het.

- Saul het besef sy familie het hom nou as verraaier gebrandmerk.
- Toe Saul gaan goud delf, is hy ook as 'n verraaier beskou omdat hy nie meer hout wil kap nie.
- Arend se dood dra daartoe by dat Saul as verraaier gebrandmerk word: hy het "vreemdes" die Bos ingebring.
- Oral in die Bos word hy as verraaier beskou.

SLOT: Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
10		16		9

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG

KRINGE IN 'N BOS – Dalene Matthee

- 2.1 14 (jaar) (1)
- 2.2 Charles Dickens (1)
- 2.3
- Saul moes (vir twee jaar) **vir MacDonald werk sonder betaling** (om sy pa se skuld af te betaal).
  - Kate het die ooreenkoms tussen Saul en Dickens raakgesien.
  - Kate was 'n romantiese persoonlikheid en dis waarom sy vir Saul so kon romantiseer as boekkarakter.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.4.1 Onwaar (1)
- 2.4.2
- Saul wou net nie meer 'n houtkapper/boswerker wees wat 'n pad loop wat nêrens heen lei nie.
  - Saul wou nie deel hê aan die verdere uitroei van die bos nie.
  - Die boswaens het vir Saul 'n doodlooppad gesimboliseer.
  - Saul wou wegkom van die houtkopers se uitbuiting van die houtkappers – aanvaar nie die slegte behandeling nie.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 2.5
- Saul wou nie aanvaar dat sy pa geen keuse gehad het toe MacDonald hom die stinkhout teen 'n lae prys laat aflaai het nie. ✓
  - goodfors
  - pa wat kruip voor houtkopers/hy bly stil
  - skuld is te veel/bly te veel
  - Saul het kwaad geword toe Jozef voorgestel het hulle moet olifante skiet om geld te maak. ✓
  - Saul het gesê hy loop nie meer 'n pad wat nêrens heen lei nie./Joram wil langer met Saul redeneer as hy nie wil saamwerk nie. ✓
- (Kandidaat mag al drie merkers vir een punt elk noem of uitbrei op die eerste punt.) (3)

- 2.6 D/Arend dood was en Saul geglo het dit was MacDonald se skuld. (1)
- 2.7.1 C/Groot Eiland (1)
- 2.7.2 D/Diepwalles (1)
- 2.7.3 B/Krisjan-se-Nek (1)
- 2.7.4 A/Meulbosstroom (1)
- 2.8
- Hulle/Die boswerkers was bygelowig.
  - Die boswerkers het geglo jy roep die dood aan as jy die woord gebruik/jy het nie respek vir die dood nie.
- (Of soortgelyk) (1)
- 2.9
- Patterson
  - Die man wat MacDonald saam met Saul Bos toe gestuur het om te gaan kyk of daar goud in die Bos was.
- (Enige EEN) (1)
- 2.10 Patterson moes gaan kyk of daar (rif)goud in die Bos was. (1)
- 2.11
- Jozef het Saul **beskuldig** dat hy gaan uitpraat het dat hulle **olifante geskiet** het. ✓
  - Jozef het Saul **blameer** dat hulle pa **hof toe** moes gaan en 'n os verloor het omdat hulle olifante geskiet het. ✓
- (2)
- 2.12.1 pan (1)
- 2.12.2 storie (1)
- 2.12.3 goudgrawer (1)
- 2.12.4 duiwel (1)
- 2.13
- B/Kate het vir Saul gesoebat om haar in die Bos weg te steek. ✓
 C/Saul het sy pa probeer ompraat om saam met hom goud te delf. ✓
 A/Saul het vir hom 'n stuk grond afgemerkt waar hy gaan delf het. ✓
- (3)
- 2.14.1 Waar (1)
- 2.14.2
- Kate het vir Saul geld aangebied om 'n erf te koop.
  - Kate het dit vir Saul moontlik gemaak om sy eie houtbesigheid te kon begin.
  - Kate het dit vir Saul en sy familie moontlik gemaak om uiteindelik uit die skewe sirkel te kom.
- (Enige EEN) (1)

- 2.15
- C/tevrede
  - D/vry
- (Enige EEN) (1)
- 2.16 Maska/sy hartbroer (1)
- 2.17
- Joram het bome geken/Hy het homself 'n houtkapper genoem. ✓
  - Dis ironies dat dit juis 'n boom was wat sy dood veroorsaak het. ✓
- (Antwoord moet die verwagting én die vervulling aandui.) (2)
- 2.18
- Die hek verwys na die **dinge/standpunte/opinies/idees** waaroor hy en sy pa **nooit saamgestem** het nie.
  - Hulle kon mekaar nie bereik nie.
- (Enige EEN) (1)
- 2.19
- Hy kon saam met Saul gaan **goud delf** het.
  - Hy kon bereid wees om te praat (in die hof) en te luister (na wat die Bybel sê).
  - Hy kon **erken dat die bloubokkie se gal nie in sy kop sit nie**.
  - Hy kon **standpunt inneem teen die houtkopers**.
- (Enige TWEE of soortgelyk) (2)
- 2.20
- Mens moet dinge wat pla, uitpraat/oplos/uitsorteer.
  - Die dood maak dit vir altyd te laat.
- (Enige EEN of soortgelyk. Die kandidaat moet spesifiek verwys na 'n onopgeloste kwessie aan die een kant óf na die dood wat finaliteit bring.) (1)
- [35]**

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5

VRAAG 3: OPSTELVRAAG

DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver

Sien aangehegte rubriek

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlike feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

INLEIDING: Die kandidaat lei die opstelvraag sinvol in.

LIGGAAM:

Hanna se ouers

- Hanna het 'n mallerige ma, Mana, wat skilder.
- Mana wou 'n kind hê, maar nie 'n man nie. Toe het Mana haar gay woonstelmaat, Gavin, gevra om 'n baba te verwek. Mana het selfs met Gavin getrou om die familie tevrede te stel.
- Hanna se ma het geglo dit was sleg vir 'n mens om normaal te wees.
- Mana het daarvan gehou dat Hanna haar op haar naam genoem het.
- Mana het anders aangetrek en het verkwaste in haar hare gesteek. Sy het nie 'n rooi mond of pers ooglede nodig om raakgesien te word nie. Mana se twee vorige mans, volgens Beyers, was 'n moffie en 'n proefbuis. Met Mana se tweede kind het sy oorsee gegaan en 'n proefbuisbaba gehad. Mana het haar derde baba eers Dit genoem.
- Gavin, Hanna se pa, was gay en hy het meer grimering as Hanna se ma gedra.
- Gavin het peroksiedhare.
- Gavin het vir Hanna slangvellangbroeke uit Londen gestuur.
- Gavin is anders en dans op tafels by 'n begrafnis.

Hanna se eie broer

- Mana wou nog 'n kind hê, maar nie nog 'n man nie.
- Sy het toe oorsee gegaan en die gevolg was Tibo, Hanna se agtjarige boetie.
- Hy is 'n proefbuisbaba.
- Tibo speel pop.
- Mana glo nie aan rolle vir seuns en meisies nie.

Hanna-hulle se gesinslewe

- Hanna het geglo haar ingewikkelde gesinslewe het haar van haar maats onderskei.
- Hanna het vas geglo sy is by geboorte omgeruil.
- Hanna was die enigste een in die huishouding wat ooit betyds klaar was vir enigiets.
- Yann was haar 16-jarige stiefbroer wat geglo het dit was sleg vir 'n mens se gesondheid om *nice* te wees.
- Beyers, Hanna se stiefpa, was akteur, radio-omroeper, televisie-aanbieder, voorleser by kunsfeeste en seremoniemeester by konferensies.
- Hanna voel haar ma se huwelik met Beyers was die beste ding wat nog ooit met Mana kon gebeur het.
- Hanna se ongewone gesin lei tot haar skryf van verskillende genres.
- Sy oorweeg unieke name vir die baba.
- Hulle honde se name was Pampoen en Patat.

Die wittebrood

- Mana het besluit sy wou 'n wittebrood saam met al haar kinders, stiefkinders en ongebore kind hou.
- Hulle het vir drie weke na 'n verlate huis op 'n verlate berg gegaan om mekaar beter te leer ken. Daar was geen elektrisiteit of moderne geriewe nie.
- Beyers se eks-vrou, Hanna se pa, Gavin en 'n vriendin was ook daar.
- Hulle het konsert gehou om hul aandag van die reën af te trek. (Tango)
- Mana se baba is tydens hierdie wittebrood gebore.
- Hulle het tydens die baba se geboorte musiek uit die kombi gemaak.
- 'n Interessante verjaarsdagpartytjie.

- Hulle het ongewone speletjies gespeel.
- Hulle het groot drama ervaar toe hulle vasgekeer is.
- Redding met 'n helikopter.
- Hanna word gegrimeer en is nie meer vaal nie.
- Ontdekking van Hanna self.

SLOT: Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
10		16		9

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG

DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM – Marita van der Vyver

- 4.1
- Hy het 'n wit syhemp by 'n wit langbroek gedra. ✓
  - Hy het 'n titseltjie grimering gedra. ✓
  - Hy was so "glamorous" dat 'n mens amper vergeet het om na die bruid te kyk. ✓
- (3)
- 4.2 B/Gavin vir 15 jaar nooit regtig deel van haar verjaardae was nie. (1)
- 4.3 Hy was 'n mode-ontwerper. (1)
- 4.4
- Sy het nie modieus/nie flambojant aangetrek nie.
  - Sy het nie haar hare gekleur nie/vaal meisie
  - Sy het nie lyfjuwele of ander juwele gedra nie.
- (Enige EEN) (1)
- 4.5.1 Onwaar (1)
- 4.5.2
- Daar **was 'n modeskou in die Kaap** gedurende die naweek van haar verjaardag; daarom kon hy 'n rukkie langer bly om Hanna se verjaardag saam met haar te vier.
  - Hy het van die Kaap af gery.
- (Enige EEN) (1)
- 4.6 Positiewe (1)
- 4.7
- Margot (Jan en Amos se ma) ✓ en
  - Gavin (Hanna se pa). ✓
- (2)
- 4.8
- Gavin het dit reggekry om vir Margot tydelik van haar dilemma te laat vergeet.
  - Gavin het vir Margot geleer om te wees wie sy is/Gavin het vir Margot geleer om haarself te aanvaar.
  - Gavin en Margot het die tango saamgedans – 'n bewys dat hulle kon saamwerk.
- (Enige EEN) (1)

- 4.9 Fabienne/Pascal (1)
- 4.10
- Sy was lief vir Hanna.
  - Sy het vir Hanna aanvaar net soos sy was.
  - Sy het haar troos en simpatie gegee.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 4.11.1 Nee.
- Hy het self gesê sy was perfek toe sy gebore is.
  - Hy het haar 'n *fabulous creature* genoem.
  - Hy het haar styl as klassiek erken en het dit so aanvaar.
  - Hy het aanvaar sy was nie 'n modeslaaf nie.
- (Enige EEN) (1)
- 4.11.2 Ja.
- Hy het almal (met die konsert wat hy georganiseer het) bemoedig toe dit gelyk het of hulle moedeloos geraak het.
  - Hy het 'n diskodans gedemonstreer om Margot se seuns se aandag van hul ma af te lei nadat sy vertrek het.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 4.12.1 C/Margot (1)
- 4.12.2 E/Sharon (1)
- 4.12.3 A/Tibo (1)
- 4.12.4 D/Beyers (1)
- 4.13.1 Hanna (1)
- 4.13.2 verbeelding (1)
- 4.13.3 gesin (1)
- 4.13.4 alter ego (1)
- 4.14.1 Onwaar (1)
- 4.14.2 Haar wens vir haar sussie was dat sy nooit in haar lewe moes seerkry nie. (1)
- 4.15 Ditjie/Dit (1)
- 4.16 Amanzi of Manzi (1)
- 4.17 oorstroming (1)
- 4.18 B/Sharon se ouers wat by die vakansiehuis opgedaag het. (1)

4.19 C/Die gesin het konsert gehou. ✓
 B/Die reën het opgehou. ✓
 A/Die baba is gebore. ✓ (3)

- 4.20
- Hanna ✓ het my geleer dat ek myself moes aanvaar soos ek is. ✓
  - Mana ✓ het my geleer om nie seksisties of stereotopies te dink nie. ✓
  - Margot ✓ het my geleer dat noodsituasies dikwels 'n ander sy van mense na vore bring. ✓
  - Beyers/Mana ✓ het my geleer dat stiefverhoudings positief kan wees. ✓
  - Sharon ✓ het my geleer dat materiële dinge nie al is wat in die lewe tel nie. ✓
  - Fabienne ✓ het my geleer dat jy jou familie moet aanvaar/nie jaloers moet wees nie.

(Enige EEN of soortgelyk)

(2)
[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
17		14		4

VRAAG 5: OPSTELVRAAG

***MEEULANDERS* – Esta Steyn**

Sien aangehegte rubriek

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlike feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

INLEIDING: Die kandidaat lei die opstelvraag sinvol in.

LIGGAAM

Schalk se rol in Jacob se hartseer oor Magrietjie du Plessis

- Jacob was 23 en hy en Magrietjie was lief vir mekaar.
- Een aand het Skalla haar aangerand.
- Magrietjie se pa, 'n treindrywer, het van die trein afgespring om haar te help.
- Magrietjie se pa se voet het vasgehaak en hy het onder die trein beland.
- Gerbrand van Wyk wat dit gesien het, is deur Hermanus Blanckenberg betaal om stil te bly en die dorp te verlaat.
- Magrietjie het in 'n gestig (Stikland) beland.
- Jacob was amper van sy kop af en dis hoe hy twee maande na die insident op Meeuland beland het.
- Jacob sukkel juis met interpersoonlike verhoudinge en Margrietjie is van hom weggeneem. Hy het dus onttrek na haar dood.

Schalk se rol in Jacob se hartseer oor Janka toe sy vir Kersvader gewag het

- Schalk het naby Meeuland kreef gesteel.
- Janka was op die jettie om vir Kersvader te wag.
- Jacob het die enjin van 'n boot gehoor en met sy geweer uitgehardloop, maar hy het nie geweet Janka was daar nie.

- Jacob het 'n skoot in die rigting van die boot gevuur.
- Schalk wat in die boot was, het teruggeskiet en vir Janka raakgeskiet.
- Janka se rugmurg was beskadig en sy sou moontlik verlam wees.
- Weer die stryd tussen Blanckenberg en Jacob.

Schalk se rol in Fred se hartseer oor Sheila

- Schalk was dronk toe hy en Sheila in 'n ongeluk betrokke was.
- Na die ongeluk was Sheila verlam.
- Fred het vir Schalk blameer en het gesê dat dit Schalk se skuld was dat hy nie 'n normale huwelik kon hê nie.
- Fred het sy troos by ander vrouens gaan soek en hy onttrek hom van sy gesin.

Schalk se rol in Ryna se hartseer oor haar man en seun

- Ryna se man, Vincent, en sy vriend Henning van Hagen, was betrokke in 'n smokkelary saam met Schalk.
- Vincent het finansiële probleme gehad.
- Daar was vier miljoen rand se kokaïen in Ryna-hulle se kelder weggesteek.
- Op 'n dag het Vincent na bewering hulle seun Ronnie en homself geskiet.
- Daar was 'n brand in die huis en deur die rook het Ryna 'n lang blonde man gesien.
- Die tatoeëermerk op sy arm was 'n anker waardeur 'n slang gekronkel het.
- Hy het 'n rooi band om sy voorkop gehad.
- Later het Ryna onthou dat dit Schalk was.
- **SLOT:** Die bespreking word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
10		16		9

VRAAG 6: KONTEKSTUELE VRAAG

MEEULANDERS – Esta Steyn

- 6.1
- haar toekoms
  - haar besluit oor die toekoms/of sy by die Instituut wou werk of weggaan.
  - 'n nuwe begin/haar lewe verander
- (Enige EEN) (1)
- 6.2.1 Vincent (1)
- 6.2.2 geskiet (1)
- 6.2.3 anker (1)
- 6.2.4 Schalk (1)
- 6.3 Sy was 'n kunsjuffrou/kunsonderwyseres. (1)
- 6.4.1
- Op Meeuland
  - 'n Guano-eiland
- (Enige EEN) (1)

- 6.4.2   • Sy het navorsing gedoen.
           • Sy het 'n boek (oor kusvoëls) geskryf.
           • Sy het die voëls geteken.
           (Enige EEN) (1)
- 6.4.3   drie jaar (1)
- 6.4.4   Camilla Calvin
           (Moet naam en van hê.) (1)
- 6.5   B/die voëlvrou. (1)
- 6.6   • Vir Schalk. ✓
           • Sheila is verlam in die ongeluk wat Schalk gemaak het (toe hy dronk was). ✓ (2)
- 6.7   • My saak is my saak.
           • Dit is my saak.
           (Enige EEN) (1)
- 6.8   • Terwyl hy met Sheila, by wie hy twee kinders het, getroud was, was hy ontrou aan haar.
           • Hy het 'n kind by Veronica (Kinnie) verwek/gehad.
           • Na Sheila se selfmoord, het hy skelm vir Elsabet ontmoet wat nog getroud was met Jacob.
           • Terwyl Fred met Elsabet getroud was, het hy 'n verhouding met Jackie gehad en het haar gereeld in die Kaap ontmoet.
           • Hy het gekonkel met die verkiesing.
           (Enige DRIE voorbeelde wat Fred se onbetroubaarheid uitbeeld) (3)
- 6.9.1   Waar (1)
- 6.9.2   Tjops Tredoux het vermoed dat Matthys die (te klein/ondermaat) kreef (rooi koekies) waarmee hy gesmokkel het in die kis versteek/gehad het. (Bl. 8) (1)
- 6.10.1   Onwaar (1)
- 6.10.2   • Schalk het Fred se geheime geken en hom afgepers.
           • Schalk was 'n verleentheid vir Fred.
           • Fred het vir Schalk gehaat oor wat Schalk aan Sheila gedoen het.
           • Fred het geweet Schalk is nie op die dorp om hom te ondersteun in die verkiesing nie.
           (Enige EEN) (1)
- 6.11   C/Veronica het Fred se huis besoek. ✓
           A/Sheila het selfmoord gepleeg. ✓
           B/Skalla het vir Fred afgepers. ✓ (3)
- 6.12   A/die Meeulanders baie aan die verlede teruggedink het. (1)
- 6.13.1   D/Fred (1)

- 6.13.2 C/Schalk (1)
- 6.13.3 E/Jacob (1)
- 6.13.4 B/Matthys (1)
- 6.14
- Sy was swanger ✓
  - met Fred ✓se kind. (2)
- 6.15.1 tronk (1)
- 6.15.2 die *Meeuw* (1)
- 6.16 Sy het meeue geteken. (1)
- 6.17
- In die ses jaar dat Ryna op die Weskus was, het sy haar hartseer verwerk en vir Jacob liefgekry.
  - Sy was lief vir Jacob en sy was bereid om vir hom te wag totdat hy sy tronkstraf uitgedien het.
- (Enige EEN) (1)
- [35]**

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
17		13		5

TOTAAL AFDELING A: 35

AFDELING B: DRAMA

VRAAG 7: OPSTELVRAAG

POPPIE – DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé

Sien aangehegte rubriek

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlike feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

INLEIDING: Die kandidaat lei die opstelvraag sinvol in.

LIGGAAM:

Die probleme wat begin het toe sy met Stone getrou het

- Drie jaar na Poppie se troue met Stone, het die nuus gekom dat Xhosa-mense Lambertsbaai moes verlaat.
- Die mans kon bly, maar vrouens en kinders moes weggaan na waar hulle vandaan gekom het of by ander plekke gaan werk soek het.
- Die munisipaliteit het die huise afgebrand nadat die polisie al die goed uitgedra het.
- Poppie het later alleen in die straat agtergebly en sy is 'n keer gevang en polisiestasie toe geneem.
- Haar ouers was reeds weg en sy het na hulle verlang.

- Sy wou nie graag vir Stone agterlaat nie.

Poppie se probleme met pasverlengings in die Kaap

- Toe Poppie in die Kaap kom, het sy vir die eerste keer gehoor van die pasbesigheid.
- Daar was nie behoorlike blyplek vir Poppie nie en sy het besluit om te gaan werk.
- Poppie se eerste werk was by 'n kwekery waar sy baie hard moes werk vir net ses pond per maand.
- Hoedjie het vir Poppie aangeraai om papiere (pas) te kry sodat sy nie uitgebuit word nie.
- Toe het Poppie se permitprobleme begin: sy het elke keer net 'n verlenging van haar permit gekry.
- Toe het die nuwe wet gekom dat papiere/permitte met pasboekies vervang moes word.
- Met haar werk by mev. Swanepoel was sy eintlik onwettig daar.
- Elke keer as Poppie 'n nuwe werk gekry het, moes sy haar pas gaan verander.
- Toe Poppie as gevolg van haar man se siekte vir ses maande nie kon werk nie, het Mr Strydom vir haar gesê sy moes Ciskei toe gaan omdat sy met 'n Ciskeise burger getroud was.
- Poppie moes wegkruip vir die polisie omdat sy geen verlenging vir haar pas kon kry nie.

Poppie wat Mdantsane toe gegaan het

- Poppie moes kies tussen drie plekke in die Ciskei en het toe op Mdantsane besluit.
- Sy moes sonder Stone daarheen gaan.
- Sy het vreemd gevoel en het na haar mense verlang.
- Bonsile het 'n meisie swanger gemaak terwyl hulle in Mdantsane gewoon het.
- Poppie het tyding gekry dat Stone baie siek was/dood was.
- Poppie het gevoel haar mense het haar vergeet.
- Stone kon eers na 2 jaar vir hulle in Mdantsane gaan kuier.
- Sy het die kinders in die skool gekry.
- Stone het gereeld geld vir haar en die kinders gestuur.

Poppie wat na Stone se dood teruggegaan het Kaap toe

- Poppie het besluit om haar groter kinders in Mdantsane en Herschel agter te laat en in die Kaap te gaan werk.
- Daar was meer geld in die Kaap om vir die kinders te sorg na Stone se dood.
- Poppie het werk gekry by mev. Swanepoel in die Kaap.
- Mev. Swanepoel se man het dit reggekry om Poppie se pas reg te kry sodat sy in die Kaap kon bly.
- Poppie het gedink dis beter om haar kinders uit die Kaap te hou toe die opstande kom, maar sy was verkeerd.
- Aan die einde van die drama het Poppie besef dis die pad waarop die Here haar voete gesit het en het sy agtergekom dat haar kinders die pad moes loop wat vir hulle bestem was.

SLOT: Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
10		16		9

VRAAG 8: KONTEKSTUELE VRAAG**POPPIE – DIE DRAMA – Elsa Joubert en Sandra Kotzé**

- 8.1
- By haar skoonouers op Herschel
  - Herschel
- (Enige EEN) (1)
- 8.2
- Poppie het gehoop sy sou haar kinders uit die moeilikheid kon hou deur hulle op skool te hou.
  - Poppie het selfs alleen saam met haar kinders in Mdantsane gaan bly.
  - Poppie het ook haar kinders by haar skoonfamilie laat bly.
  - Poppie het hard gewerk om haar kinders skool toe te laat gaan.
  - Poppie het Bonsile alleen in Oos-Londen/Mdantsane laat agterbly toe sy terug Kaap toe is.
- (Enige DRIE) (3)
- 8.3
- Poppie het probleme met haar pas/permit gehad.
  - Poppie is gedwing om haar familie en man, Stone, te verlaat
  - Sy het alleen in die vreemde gaan bly.
  - Poppie se eerste seun, Themba, is oorlede.
  - Poppie moes haar gevestigde bestaan in Lambertsbaai verlaat.
  - Poppie moes vir 7 jaar toustaan om haar pas te verleng.
  - Stone het siek geword a.g.v. sy werk by die melkery en Poppie moes dus die kinders onderhou.
  - Vukile se dood.
  - Bonsile en Nomvula is gevang.
- (Enige TWEE) (2)
- 8.4.1
- Nie meer opstande/bakleiere nie.
  - “Rus” kan ook daarna verwys dat sy smag na ’n lewe sonder swaarkry.
- (Enige EEN) (1)
- 8.4.2
- Nee.
Poppie moes aanvaar dat haar kinders sou aanhou stry./Bonsile en Nomvula is gevang en was toe deel van die stryd.
  - Ja.
Sy hoef nie meer te stry nie; haar kinders sal daarmee voortgaan.
- (Enige EEN) (1)
- 8.5
- Die bakleiere binne die gemeenskap (teen migrants/shebeens)
  - Die Soweto onluste/rebellie van 1976.
- (Enige EEN) (1)
- 8.6
- B/Sisi, Jakkie is gevang! Hy’t gister saam gemarch met die kinders in die stad. ✓
- C/Is jy geslaag? Sê vir jou Mama, is jy deur die poliesse geslaag? ✓
- A/Dan’s ons almal saam in die jail, Mama. ✓ (3)

- 8.7.1 kinders (1)
- 8.7.2 migrants (1)
- 8.7.3 polisie (1)
- 8.7.4 Jakkie (1)
- 8.8.1
- Daar is petrolbomme in die huis gegooi.
  - Die huise om hulle het gebrand.
  - Poppie se huis is met klippe bestook.
- (Enige EEN) (1)
- 8.8.2
- Gugulethu toe
  - na Mosie se huis (in Gugulethu)
- (Enige EEN) (1)
- 8.8.3
- Hy is deur 'n klip teen die kop getref.
  - Hy het gesterf.
- (Enige EEN) (1)
- 8.8.4
- Vukile se naam beteken op(ge)staan/wakker geword. ✓
  - Dis ironies dat hy toe moes sterf. ✓
- Hy moes die familienaam voortsit✓, maar is dood toe hy maar 2 jaar oud was.✓ (NOT ON MEMO SENT OUT) (2)**
- 8.9 D/wou nie ophou drank verkoop nie. (1)
- 8.10.1 Onwaar (1)
- 8.10.2
- Die kinders het hulle families verbied om Kersgeskenke te koop.
  - Die kinders het hulle families verbied om Kersfees te vier.
- (Enige EEN) (1)
- 8.11.1 E/Mr. Stevens (1)
- 8.11.2 C/Mosie (1)
- 8.11.3 A/Jakkie (1)
- 8.11.4 B/Poppie (1)
- 8.12.1 Onwaar (1)
- 8.12.2
- Bonsile moes Jakkie help om oor die grens te kom.
  - Die polisie het vir Bonsile gevang.
- (Enige EEN) (1)
- 8.13
- Ja.

Baie mense het al huise ✓ en goeie werksgeleenthede ✓ gekry.

- Nee.
Daar is nog te veel mense wat sonder huise sit ✓ en die werkloosheidsyfer is ook nog baie hoog. ✓

(Enige EEN)

(2)

- 8.14
- Ja.
Dit is die enigste manier waarop 'n mens die regering se aandag kry.
(Of soortgelyk)

- Nee.
Geweld kan niks oplos nie – dit vernietig net meer en meer.
(Of soortgelyk)

(Enige EEN)

(1)

8.15 D/Jakkalsvlei

(1)

- 8.16
- Ja.
Poppie moes weet waar om die streep te trek – Poppie moes nie haarself in doen ter wille van haar kinders nie.
(Of soortgelyk)

- Nee.
Poppie het geweet haar kinders moes deur haar versorg word en dat hulle geregtig was op net die beste.
(Of soortgelyk)

(Enige EEN)

(1)

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
18		12		5

VRAAG 9: OPSTELVRAAG

PALJAS – Chris Barnard

Sien aangehegte rubriek

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlike feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

INLEIDING: Die kandidaat lei die opstelvraag sinvol in.

LIGGAAM

Die probleme tussen Katrien en Hendrik

- Hendrik het in die romantiese verlede geleef en geweier om die hede te aanvaar. Katrien het gevoel hy verstaan haar nie.
- Katrien en Hendrik het nie oor hulle probleme gekommunikeer nie.

- Hendrik was jaloers en het Katrien van 'n verhouding verdink.
- Katrien het dikwels met Hendrik baklei oor hoe hy met die kinders gewerk het.
- Hendrik het hom uitgeleef op die stasie waar hy in beheer was, maar Katrien het gevoel sy word geïsoleer en sy het vasgevang gevoel.
- Willem was so geraak deur sy huislike omstandighede dat hy opgehou praat het.
- Katrien en Hendrik het in twee aparte beddens geslaap.
- Hulle het gereeld rondgetrek en moes elke keer opnuut aanpas.
- Die ouers se verhouding beïnvloed Emma se verhouding met mans.

Willem se spraakprobleem

- Willem was so geraak deur sy huislike omstandighede dat hy opgehou praat het.
- Die dokter het geglo dit was Hendrik se skuld omdat hy alles reg wou raas.
- Die dokter het gesê Willem wou graag praat, maar hy het geskrik vir iets of hy was bang.
- Willem se spraakgebrek het die simbool van die gebrek aan kommunikasie tussen die gesinslede geword.
- Dit simboliseer die gebrek aan vreugde en begrip in die gesin.
- Hulle het verlear om met mekaar te praat en saam te lag en te speel.

Die probleme tussen Emma en Nollie

- Emma was skepties oor die liefde.
- Sy wou nie soos haar ma, Katrien, vereensaam het nie.
- Emma vertrou nie mans nie.
- Sy het nie daarvan gehou dat Frans by haar ma kom kuier nie.
- Die paljas begin stadig in hulle verhouding werk.
- Nollie bly geduldig en staan by die gesin.

Die koms van die nar

- Manuel, die nar, het sy paljas/toorgoed gebruik om Willem weer te laat lag en praat.
- Die nar se toorgoed maak ook die ander gesinslede se lewens reg.
- Hendrik en Katrien was weer liefdevol teenoor mekaar.
- Emma het weer begin klavier speel en was nie meer so negatief teenoor Nollie nie.
- Die gemeenskap het hulle begin aanvaar.
- Hy wen Willem se vertrou.
- Hy bou Willem se selfvertroue om hom take te gee.
- Hy leer vir Willem toertjies en laat hom slim voel.
- Bied onvoorwaardelike aanvaarding en dat mense uniek is en 'n eie identiteit het.
- Willem praat weer.
- Die nar se invloed werk deur Willem na die gesin.
- Willem hoef nie meer saam met sy ouers in dieselfde kamer te slaap nie.
- Haar ouers wat gelukkig is, beïnvloed Emma se houding teenoor die liefde.
- Emma is meer ontvanklik vir Nollie.
- Frans is nie meer 'n bedreiging vir Katrien en Hendrik se huwelik nie.
- Katrien soek nie meer opwinding elders nie.
- Die betekenis van die naam, Manuel, wat redder beteken.

SLOT: Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
	10	16		9

VRAAG 10: KONTEKSTUELE VRAAG**PALJAS - Chris Barnard**

- 10.1   • B/verwikkeling
            • C/krisis

            (Enige EEN) (1)
- 10.2   snaakse dinge by die McDonalds gebeur het (1)
- 10.3   • “bog” ✓ (als bog = ✕)
            • “nonsens” ✓

            (TWEE APARTE WOORDE) (2)
- 10.4   Jan Mol (1)
- 10.5.1   (Jan Mol was self op die McDonalds se werf, maar) hy het toe agterna **sy eie stories opgemaak oor wat hy daar gesien het.** (1)
- 10.5.2   Hy het vertel hy het ’n altaar gesien en hoe hulle geoffer het. (1)
- 10.6   • **Hendrik het dit self vir die manne vertel** (toe hulle die dag daar opgedaag het nadat Hendrik vir Willem by die polisie as vermis aangegee het).
            • Die sersant het dit in die dorp versprei.

            (Enige EEN) (1)
- 10.7   • Hy het ’n muntstuk uit sy sakdoek weggetoor.
            • Die geld agter sy oor uitgehaal.
            • Hy het hulle sakdoeke aanmekaar getoor.
            • Hy het ’n eier uit sy mond getoor.
            • Hy het gekleurde balletjies uit sy mond getoor.

            (Enige TWEE). (2)
- 10.8.1   Waar (1)
- 10.8.2   • Oudokter het gesê dis Hendrik se skuld dat Willem nie wou praat nie
            • Oudokter het geglo dit was omdat Hendrik alles wou reg raas dat Willem opgehou praat het.

            (Enige EEN) (1)
- 10.9.1   Onwaar (1)
- 10.9.2   Dis die nar wat vir Willem laat praat het. (1)

- 10.10.1 bevooroordeeld (1)
- 10.10.2 vyandig (1)
- 10.10.3 verdedig (1)
- 10.10.4 paljas (1)
- 10.11
- Daar was **helder tekeninge/die bont sirkels/kruise/vierkante** op die muur. ✓
  - Op die tafelblad was **leeutande die skedel van 'n bobbejaan**. ✓
  - Daar was **as en kole** in die vuurmaakplek wat **soos 'n altaar gelyk** het. ✓
- (EEN van elk moet genoem word) (3)
- 10.12
- Hy was bang hulle kry vir Manuel daar.
  - Hy was bang hulle sou vir Manuel seermaak.
- (Enige EEN) (1)
- 10.13 Moet noem van nie beskaafd wees nie en 'n insident koppel:
- Jan Mol en sy vriende was onbeskaafd toe hulle Manuel by die kerk uitgejaag het.
  - Jan Mol en sy vriende het nie soos kerkmense opgetree nie toe hulle Manuel by die kerk uitgejaag het.
  - Jan Mol en sy vriende het onbeskaafd opgetree toe hulle met Frans baklei het.
  - Jan Mol en sy vriende was onbeskaafd toe hulle die McDonalds by die Volstruisdans met eiers gegooi het.
- (Enige EEN) (2)
- 10.14 verlief was op Katrien (1)
- 10.15. Eie respons. In die respons moet die gevoel gegee én gemotiveer word, bv.
- Ek is kwaad vir hulle ✓ (gevoel)
  - omdat die manne die gesin verneder het. ✓ (motivering) (2)
- 10.16 C/Willem het weer begin praat. ✓
B/Die nar het Toorwater verlaat. ✓
A/Die Volstruisdans het plaasgevind. ✓ (3)
- 10.17 C/gesien het dat die gebeure by die Volstruisdans onnodig was. (1)
- 10.18.1 B/Dit was droog en hard. (1)
- 10.18.2 A/Dit het 'n mens gevange gehou. (1)
- 10.18.3 D/Dit was 'n speelplek wat ontdek moes word. (1)
- 10.18.4 C/Dit was 'n veilige plek om Katrien weg te steek. (1)

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
14		18		3

TOTAAL AFDELING B: 35

AFDELING C: KORTVERHALE

STORIEJOERNAAL

VRAAG 11: OPSTELVRAAG

DIE WERKSMANNE VAN SLOVOVILLE – Johnny Masilela

Sien aangehegte rubriek

By die nasien van hierdie opstel maak die memorandum vir soveel moontlike feite voorsiening. Die leerders hoef nie al die feite te voorsien nie. Hulle kan oorsigtelik oor alles of intensief oor enkele skryf. Laat ruimte vir alternatiewe, toepaslike feite.

INLEIDING: Die kandidaat lei die opstelvraag sinvol in.

LIGGAAM

Hoe Jeremiah die mense om hom gemotiveer het

- Jeremiah het die mense van Slovoville bymekaargeroep/toegespreek.
- Jeremiah wou die mense oorreed/motiveer om 'n skool vir die kinders van Slovoville te bou.
- Jeremiah het 'n hoed in die rondte gestuur en gesê enige geld (een rand of twee rand) sou help.
- Die mans en vrouens het met aandag na Jeremiah geluister al was dit warm en omtrent almal het geld ingegooi.
- Jeremiah het die mense laat praat oor hoe die geld gebruik gaan word.
- Almal kry spreekbeurte - kookus./Die vergadering is sinvol beheer; geen deurmekaarspul nie.
- Jeremiah het realisties oor die projek gebly en het aan die mense verduidelik van die droom wat oopgesny en platgeslaan kon word vir sinkplate.
- Die spreker se oupa het vir Jeremiah ondersteun en gesê dat almal wat daar was, die werk moes doen.
- Op hierdie manier het Jeremiah die gemeenskap se mense verantwoordelik gemaak vir hierdie projek.
- Jeremiah het die projek die Gemeenskapskool genoem. Die projek is na hom vernoem.

Hoe hy met die bouprojek gehelp het

- Jeremiah het die mense oorgehaal/oortuig/gesê om tweedehandse materiaal bymekaar te maak om die bouprojek so goedkoop as moontlik te maak. Jeremiah het die mense gewaarsku om nie nuwe bakstene te koop nie.
- Jeremiah het sy trok vir hulle geleen om die swaar materiaal na die erf te vervoer.
- Rommel is bymekaargemaak waar die mense in die steenhuse hulle rommel neergegooi het.

Wat hy bereid was om te offer/aan te bied

- Jeremiah was 'n oud-nagwag en bied dus aan om saans wag te staan.

- Jeremiah was ook 'n trokdrywer en het die materiaal aangery.
- Jeremiah het sy droom vir Slovoville met die gemeenskap gedeel.

Hoe sy dood alles verander het

- Jeremiah het sy lewe opgeoffer vir dit waarin hy geglo het.
- Jeremiah het gesterf daar waar die skool alreeds vorm aangeneem het.
- Jeremiah het die gemeenskap laat beseef dat hulle vir 'n droom moes werk.
- Jeremiah het die gemeenskap laat saamwerk.
- Jeremiah se dood het die gemeenskap verslae gelaat.
- Die gemeenskap was leierloos en sonder gereedskap.
- Die gemeenskap het nou nie meer motivering nie.
- Dit was ironies dat die mense wat hom vermoor het, waarskynlik van dieselfde gemeenskap was.

SLOT : Die stelling word sinvol saamgevat en afgesluit.

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
10		16		9

VRAAG 12: KONTEKSTUELE VRAAG

EK IS JAMMER – EKM Dido

- 12.1
- Die graf het toe 'n marmarblad gehad.
  - Die graf was opgemaak.
  - Grafsteen was op.
  - Die grond was nou gelyk.
- (Enige EEN) (1)
- 12.2 A/vir altyd sal ons jou onthou (1)
- 12.3 A/ontsteld
B/mismoedig
- (Enige EEN) (1)
- 12.4
- Charlie wou nie sê wat die predikante oor die dooies gesê het nie.
  - Charlie was te langdradig.
  - Charlie kon nie tot die punt kom nie.
  - Hy wou weet wat die predikante sê
- (Ken die punt toe ongeag of die kandidaat die vraag beantwoord het.)** (1)
- 12.5 **of dooie mense kan hoor** (wat mense gesê het, al was hulle nie op aarde nie) (1)
- 12.6
- (Hy wou weet of dit waar was, want) **dan kon Dingo hoor wat hy wou sê.**
  - Dan kon hy vir Dingo jammer sê.
- (Enige EEN) (1)

- 12.7.1 dooies
- Ons aanvaar nie net “dood” nie.**
- (WOORD) (1)
- 12.7.2
- uit respek vir Dingo
  - wou hom nie seermaak nie
  - Dingo sou nie daarvan hou nie
- (Enige EEN) (1)
- 12.8 Ja.
- Mike **sou rustig gevoel het** (as hy geweet het Dingo kon hoor toe hy gesê het dat hy jammer was).
  - Mike **sou minder skuldig gevoel het** (as hy geweet het Dingo kon hoor toe hy gesê het dat hy jammer was).
  - Dingo sou kon hoor toe hy gesê het dat hy **jammer** was.
- (Enige EEN) (1)
- 12.9
- Charlie was verveeld. ✓
  - Hy wou die TV-kanaal verander. ✓
  - Charlie wou nie na die program luister nie. ✓
- (3)
- 12.10.1
- Dis Charlie wat aangehou het dat Dingo die hit (dwelms) moes vat.
  - Hy het die dwelms gegee.
- (Enige EEN) (1)
- 12.10.2
- Mike was by Dingo, maar hy **het nie gaan hulp soek nie.**
  - weggehardloop/in die steek gelaat.
- (Enige EEN) (1)
- 12.11.1
- C/Mike
  - A/Charlie
- (Enige EEN) (1)
- 12.11.2
- E/John
  - A/Charlie
- (Enige EEN) (1)
- 12.11.3 A/Charlie (1)
- 12.11.4
- D/Mike se pa
  - C/Mike
- (Enige EEN) (1)
- 12.12.1 Waar (1)

- 12.12.2
- Charlie het weggesteek dat hy dwelms gebruik.
  - Die tante het nie geweet dat Charlie sonder toestemming van die skool af wegbly nie.
  - **Sit langs haar terwyl hy onder die invloed van dwelms is.**
- (Enige EEN) (1)
- 12.13.1 geheim (1)
- 12.13.2 gemeenskap (1)
- 12.13.3 dwelmmiddels (1)
- 12.13.4 jeugbiduur (1)
- 12.14
- C/Dingo het gekla dat hy sleg gevoel het. ✓
 A/Almal het vir Dingo gespot omdat hy dronk gelyk het. ✓
 B/Dingo het sy ma geroep. ✓
- WAS CHANGED TO: (Gauteng kept to the original memo)**
 C/Dingo het gekla dat hy sleg gevoel het.
 B/Dingo het sy ma geroep.
 A/Almal het vir Dingo gespot omdat hy dronk gelyk het. (3)
- 12.15 selfoon (1)
- 12.16.1 Onwaar = nie lafaard (1)
 Waar = lafaard
- 12.16.2 **ONWAAR** se motivering:
- Mike was dapper om sy geheim met Charlie te deel.
  - Mike was dapper om uiteindelik met die waarheid uit te kom.
  - Hy is dapper om sy vriendskap op die spel te plaas met die waarheid.
  - Hy wou maar net sy skuld las afgooi.
- (Enige EEN)
- WAAR** se motivering:
- Hy het te lank geneem om sy aandeel te bely.
  - Hy het weggehardloop.
  - Net om 'n geheim te bely, maak nie van jou 'n dapper mens nie.
  - Mike bely voor Charlie en nie voor die ander mense nie.
- (Enige EEN) (1)
- 12.17
- Charlie was verbaas.
  - Charlie het dit nie verwag nie.
- (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 12.18
- Charlie het hom aanvaar/vergewe.

- Charlie verstaan sy posisie./Sal daar wees vir hom.
- Charlie sal hom bystaan./Sal daar wees vir hom.
- Charlie het hom getroos.
- Hulle deel die skuld.

(Enige EEN of soortgelyk) (1)

- 12.19
- Die titel bied 'n verskoning aan ✓, maar
  - Dingo kon nie hoor toe hulle sê dat hulle jammer was nie. ✓

OF

- In die titel word net na een persoon ✓ verwys wat jammer is, maar
- uiteindelik was daar meer as een persoon skuldig. ✓

(Enige EEN) (2)

- 12.20 Jy moet jou vriende reg kies. (1)

(Die klem MOET op die *keuse* van vriende val.)

[35]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
14		18		3

TOTAAL AFDELING C: 35

AFDELING D: GEDIGTE

VERSJOERNAAL

VRAAG 13: KONTEKSTUELE VRAAG

Life vannie jobless – Magmoed Martin

- 13.1
- Kaapse taal/Kaaps
  - Kaapse Afrikaans
  - Kaapse dialek
- (Enige EEN) (½)
- 13.2 het die spreker uiteindelik sy situasie aanvaar (1)
- 13.3.1 werklose (1)
- 13.3.2 selfbeeld (1)
- 13.3.3 gesin (1)
- 13.4.1 C/werkgewers (1)
- 13.4.2 A/kinders (1)
- 13.4.3 B/werkloses (1)

- 13.5   • rejection
 • verwerping
 (Enige EEN WOORD) (1)
- 13.6   • Hy het sy geld op telefoonoproepe gemors **wat op niks uitloop nie.**
 • Hy het werk gesoek **wat op niks uitgeloopt het nie.**
 • Hy het sy geld op treingeld gemors na werksplekke vir onderhoude.
 • Hy kry nie werk nie.
 • Al sy soekery was verniet.
 (Enige EEN) (1)
- 13.7.1   Waar (1)
- 13.7.2   • kostafels
 • melk
 (Enige EEN WOORD) (1)
- 13.8   C/vernedering (1)
- 13.9   C/het hy maar begin drink en dwelms gebruik. (1)
- 13.10   Eie opinie, maar die antwoord moet dit duidelik maak watter rol werk in 'n mens se bepaling van jou eiewaarde speel of die belangrikheid daarvan om 'n vaste werk/inkomste te hê, bv.
 • 'n Vaste werk gee 'n mens die gevoel van eiewaarde.
 • 'n Vaste werk doen baie vir 'n mens se selfbeeld.
 • 'n Mens moet jou werk oppas en waardeer.
 • Dis 'n voorreg om 'n vaste werk/inkomste te hê.
 • Iets positief
 (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 13.11   • ryk mense
 • mense wat geld het
 (Enige EEN) (1)
- 13.12   Beslis nie./Nee.
 Die skrywer het maar net op voorbeelde van die gevolge van werkloosheid gewys.
 (Of soortgelyk) (1)
- 13.13   gevoel het dat God hom verlaat het (1)
 [17½]

VLAKE 1	VLAKE 2	VLAKE 3	VLAKE 4	VLAKE 5
5 ½		10		2

VRAAG 14: KONTEKSTUELE VRAAG***So long skipskop – David Kramer***

- 14.1   • 'n Inwoner van die plek, Skipskop.
             • Iemand wat moes oppak/trek.
             • Overberg se mens
             (Enige EEN) (½)
- 14.2.1   Onwaar (1)
- 14.2.2   • Hulle het gewonder wanneer al die dinge gaan ophou.
             • wanneer hou die dinge op
             • Hulle het gedink dit gaan net swaarkry bring.
             • swaarkry lê net voor
             (Enige EEN of soortgelyk) (1)
- 14.3   self moes dra (1)
- 14.4   • 3/drie (oupa, pa, ek)
             • 4/vier (oupa, pa, ek, kleintjies)
             (Enige EEN) (1)
- 14.5.1   gedoop (1)
- 14.5.2   weer (1)
- 14.6   • Die hoop het bestaan dat hulle weer na Skipskop sou kon terugkeer.
             • Dis die Kaapse manier van groet/praat.
             (Enige EEN) (1)
- 14.7.1   D/omgekeerde woordorde (1)
- 14.7.2   A/alliterasie (1)
- 14.7.3   • B/metafoor
             • A/alliterasie én B/metafoor
             (Enige EEN, maar nie A/alliterasie alleen nie) (1)
- 14.8   • Dit was soos die mense van Skipskop gepraat het.
             • Dis Kaapse Afrikaans/dialek.
             (Enige EEN) (1)
- 14.9   B/deurmekaar (1)
- 14.10   Nee.
             • Hulle moes hulle bootjies verkoop.

- Hulle moes weg van die see af.
- Hulle moes oor die blou berge.

(Enige EEN) (1)

14.11 A/paarrym. (1)

14.12.1 Die persoon (regering/soldaat/amptenaar) wat vir hulle kom sê het om te trek. (1)

- 14.12.2
- Die mense van Skipskop wou net seker maak dat hulle reg gehoor/verstaan het.
  - Hulle wou doodseker maak waarheen hulle wou gaan.
  - Daardeur het hulle gewys hoe onseker hulle was.
  - Hulle het gehoop hulle hoor verkeerd.
  - Hulle het gehoop dis 'n misverstand.
  - Hulle wou speel vir tyd.

(Enige EEN) (1)

- 14.13
- Hy wou die luisteraar/leser se aandag op die onregverdigheid van **die verskuiwing** van Skipskop se mense vestig – **inlig**.
  - Hy wou **protesteer** teen die verskuiwing.
  - Hy wou **simpatie wek** vir die mense van Skipskop.

(Enige EEN of soortgelyk) (1)
[17½]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
4½		11		2

VRAAG 15: KONTEKSTUELE VRAAG

Talle tonge – Mathews Phosa

15.1 baie/verskeie/meer as een/verskillende/vele/baie soorte (½)

15.2 vergelyking (1)

15.3 Elke keer as jy praat, kan jy net een van hierdie tonge op een oomblik gebruik.

(Of soortgelyk) (1)

15.4.1 C/Positief (1)

15.4.2 D/Seergemaak (1)

15.4.3 A/Negatief en ontevrede (1)

15.5 smaak (= sintuig)
(Aanvaar NIE *proe* NIE) (1)

15.6.1 Iemand het iets gesê wat jou vreeslik seergemaak het/wat jou klein/

vernederd laat voel het/afbreek/kwets/hartseer maak

(Enige iets negatiefs) (1)

15.6.2 Die kandidaat moet hier wys dat hy/sy weet dat “skend” daarop neerkom dat dit wat gesê word,

- 'n letsel laat
- nie gou vergeet word nie
- vir altyd onthou word,
- byvoorbeeld: Met daardie vet lyf/lelike vel sal jy nooit iemand kry wat van jou hou nie.

(Enige EEN) (1)

15.7 A/bly jy stil. (1)

15.8.1 Onwaar (1)

- 15.8.2
- maak die tong suur
  - dit brand

(Enige EEN) (1)

15.9 keep
(EEN WOORD) (1)

15.10 verskillend gebruik kan word (1)

15.11.1 sny (1)

15.11.2 self (1)

15.12 D/versigtig te wees oor hoe ons ons tong gebruik. (1)

15.13 Dit leer my om te dink voor ek praat.
(Of soortgelyk) (1)

[17½]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
5½		11		1

VRAAG 16: KONTEKSTUELE VRAAG***My siel, Pa – Marie van Rensburg***

- 16.1 'n seun/(skool)seun/leerder/leerling/die pa se kind/die pa se seun (½)
- 16.2.1 Waar (1)
- 16.2.2 Strofe 1.
- Die seun het gevoel al die prestasies wurg hom.
    - Hoeveel ekstra vakke, Pa?
  - Al die prestasies was soos 'n galgtou om sy nek.
    - galgtou oor my kop
  - Sy siel is belangriker as al die prestasies.
    - En my siel, Pa ... Kan ek 'n klein-klein stukkie terugvra?
- (Enige EEN of soortgelyk óf kandidaat kon aanhaal) (1)
- 16.3.1 B/Atletiek (1)
- 16.3.2 D/Rugby (1)
- 16.3.3 A/Akademie (1)
- 16.4
- Die spreker vergelyk die pa se **ewebeeld** ✓ met
  - 'n **donker kleed** ✓ wat om die seun hang. (2)
- 16.5 B/voetbesering (1)
- 16.6 menswees (1)
- 16.7 geëwenaar
- (EEN WOORD) (1)
- 16.8 probleme vir sy ouers gee (1)
- 16.9
- B/moedeloosheid
  - C/depressie
- (Enige EEN) (1)
- 16.10.1 ellips (1)
- 16.10.2 retoriese vraag (1)
- 16.11 Die kern van hierdie antwoord is dat die pa **te veel van sy seun verwag** het en in die tweede plek **met niks tevrede** was nie, bv.

- Die pa het te veel van sy seun verwag.
- Die pa eis te veel.
- Die pa kry die eer.
- Die pa ontnem sy seun van 'n eie identiteit.
- Die pa was nie tevrede met enige van sy seun se prestasies nie.

(Enige TWEE of soortgelyk)

(2)

- 16.12
- Die seun kon besluit om glad nie meer aan sport deel te neem nie.
  - Die seun kon sport begin haat.
  - Die seun kon negatief raak teenoor sport.
  - Die seun se hart sou nie meer in sy sport wees nie.

(Of soortgelyk)

(1)

[17½]

VLAK 1	VLAK 2	VLAK 3	VLAK 4	VLAK 5
6½		8		3

TOTAAL AFDELING D: 35**GROOTTOTAAL: 70**